

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm. Iduns Kungl. Hofboktr.

N:r 41 (564).

Fredagen den 14 oktober 1898.

11:te årg.

Prenumerationspris pr år:		Byrå:	Redaktör och utgivare:	Utgifningstid:	Annonspris:
Idun ensam	kr. 5:—	Klara södra kyrkog. 16, 1 tr.	FRITHIOF HELLBERG.	hvarje fredag.	35 öre pr nonpareillerad.
Iduns Modet., fjortondagsuppl.	5:—	Öppen kl. 10—5.	Träffas säkrast kl. 2—3.	Lösnummerpris 15 öre	För »Platssökande» o. »Lediga platser»
Iduns Modet., månadsuppl.	3:—	Allm. telef. 6147. Rikstelef. 1646.	Redaktionssekr.: J. Nordling.	(lösn:r endast för kompletteringar.)	25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv.
Barngarderoben	3:—				Utländska annons. 70 öre pr noup-rad.

Bergliot Ibsen.

Det gifves många slag af framstående konserterande sångerskor. Det finns de, som skörda triumfer snart sagdt utslutande på grund af sin stämmas egenskaper. Ett enormt röstomfång, stor styrka eller ett visst klingande väljud kan vara nog att framkalla beundran hos en publik.

Andra åter skörda sina triumfer genom en häpnadsväckande virtuositet. De kunna »med ackuratess och skyndsamhet» korrekt hacka sin staccatoskala upp till höga c och så till sist slå en knut på det med en ihållande drill — liksom till bekräftelse på, att på denna höga spets kunna de till och med balansera en stund, utan att falla.

Nå, sådant kräfver under alla omständigheter en stor stämma, som icke är skör, åratals ihärdigt, energiskt arbete under god ledning m. m. hvilket allt onekligen kan vara förtjänt af ett visst erkännande och en viss beundran. Men, man åhör ej sällan detta slags storheter med ungefär samma känslor, hvarmed man ser en lindanserska göra sina konster och luftsprång. Man sitter i högsta spänning — skall det lyckas eller misslyckas? — och man drar en suck af lättnad, när man lyckligt och väl har människan nere igen på ofarlig mark.

Och likasom efter en cirkusföreställning går man hem med starka funderingar på, huruvida det icke borde vara förbjudet för kompositörer att komponera så vildt halsbrytande saker, att veder-

börande artist riskerar att taga knäcken på att inöfva och utföra dem.

Och man kan med saknad känna, att hvad man fick i dessa stora arior — lösryckta ur sitt dramatiska sammanhang — icke var det något för sitt hjärta eller sin tanke.

Man gick på konserten för att få dyrka sångens stora, enkla skönhet, men skönheten hade flyktat från sitt altare, och kvar stod blott hennes grannt utstyrda lilla tjänarinna — koloraturen.

Men det finns lyckligtvis också sångerskor, som verkligen kunna hänföra, och bland dessa äfven de, som trots sin stämmas ringa omfång, trots dess ringa styrka, dock kunna vinna en musikalisk publik.

Till dessas antal vill jag räkna fru *Bergliot Ibsen*. När jag för några år sedan hörde henne, var hon på ett begränsadt område en god romanssångerska med godt dramatiskt föredrag. Hon hade en *liten stämma**, men med denna lilla smekande, mjuka, rena stämma kunde hon smyga sig in till hjärteroten på sina åhörare. Hon förmodade uttrycka och meddela en sällsynt intensitet i stämning — antingen den var allvarlig eller skälmsk.

Hennes föredrag af norska sånger — i synnerhet dem med ord af hennes far, *Björnstjerne Björnson* — var så fint,

* Skolad i många år under ledning af den kända m:me Marchesi i Paris.

Den bästa predikan, som någonsin blifvit hållen, är ett heligt lif.

Th. de Vitt Talmage.

så besjäladt, att man glömde hvad som fattades i stämman och hänförd rycktes med.

Romanssången skall gå från hjärta till hjärta, om den skall fylla sin bestämmelse. Och det gjorde fru Ibsens sång.

Jag minnes en gång, hur ett blott sju-årigt, musikaliskt barn, som ej förr hört henne sjunga, satt alldeles orörligt och lyssnade till hennes föredrag af Kjerulfs sånger, medan stora tårar sakta rullade ned för dess kinder. Så omedelbart tjusande var hennes sång, att till och med ett barns känslor på det lifigaste röredes därpå.

Det har ofta blifvit sagdt och är onekligen sant, att alla bäst sjunger fru Ibsen Kjerulfs, Nordraaks med fleres sånger till dikter af Björnstjerne Björnson. Kanske sammanhänger detta med hennes stora kärlek till sin store far.

Helst skall man en afton höra henne sjunga för sin far i salongen på Aulestad*, när han slutat dagens arbete och vill njuta af familjelifvet. Den ömma vekhet, den innerlighet, den charme, hon då utvecklar i sin sång — man glömmar den aldrig!

Om fru Ibsens egenskaper som sångerska har Stockholms publik, på hennes i veckan här afhållna konsert, hunnit bilda sig ett eget omdöme. Det är därför egentligen vid hennes person i öfrigt jag ämnade uppehålla mig.

* * *

Har du tidigt om våren en klar dag gått ute i skog och mark och sett en riktigt yster bäck komma farande ned från höjderna, än skummande och glittrande i klaraste solsken, än gömmande sig för en stund under ett täcke af is och snö, än okynligt hoppande i allehanda krumsprång öfver stock och sten, öfver vägar och stigar, och än sedesamt hållande sig inom lofgifna gränser — ja, då har du sett den bästa bild jag vet af Bergliot Ibsen-Björnsons skiftande väsen!

Hon sprider omkring sig i ovanligt hög grad den stämning, hvaraf hon behärskas. Att se hennes ansikte stråla och le, det är att känna sol, lifgifvande, värmande, härlig majsol — och att se henne ur humör, trumpen och sur, det är att känna en oktoberdag med allt sitt regn och rusk och storm och kyla, men jag måste tillägga, att de ojämförligt flesta af hennes dagar äro de solfyllda.

Hennes kanske vackraste, mest framträdande karaktärsdrag är hennes barmhärtighetskänsla, hennes ömhet för allt som lider. Hon kan ej se eller veta någon hafva det svårt — t. ex. mycket fattigt — utan att försöka, så långt hon förmår, räcka sin hjälp. Jag hörde en gång ett hastigt yttrande: »Snart får Sigurd** hyra större våning, om han skall kunna rymma alla de fattiga madamer, Bergliot drar hem till sig.» Dessa ord äro i all sin öfverdrift ganska betecknande.

* Fru Ibsens barndomshem, Björnstjerne Björnsons gård i Gausdal.

** Hennes man, doktor Sigurd Ibsen, son till diktaren Henrik Ibsen.

På samma sätt när det gäller djur. Ser hon ett sådant lida eller misshandlas, måste hon ögonblickligen med alla medel ingripa till dess hjälp och skydd.

Öfverhufvud taget är hon en mycket stor vän af alla djur. Och ett äkta landtbarn är hon, som kanske ännu — trots det äkta ståndets värdighet — skulle kunna kasta sig upp på en häst och »barbacka» rida den i vall. Som ung flicka ansågs hon vara gårdens förnämsta körsven. I hennes hand kunde man tryggt anförtro hvilken häst som helst, om det så var själfve den store mäktige »Kongen», Björnsons stolthet och ögonsten, som minsann ej lät sig tyglas af hvem som helst.

Fru Ibsens dotterliga hängifvenhet för sina föräldrar är af innerligaste art och har icke minskats af att hon bildat ett eget lyckligt hem. Ännu tillbringar hon ibland långa tider i föräldrahemmet med sin lille son *Tancred* — morföräldrarnes älskling.

Huruvida de tvänne ryktbara diktarnes barnbarn bär på någon slumrande diktarebegåfning har ännu icke försports, men nog säges han vara ett intelligen och liffullt barn, fullt af lustiga upptåg och påfund.

Häri har han ett ypperligt påbrå hos sin mor, som trots sitt, nästa år, förestående inträde i trettioåret icke gifver någon pojke efter i befängda tilltag och skälmaktiga, muntra odygder. I Kristiania berättas otaliga kostliga historier om alla de puts och skälmstycken, som fru Ibsen kan spela sina närmare och fjärmare bekanta, och hvaröfver dessa vanligen icke bruka harnas, ty de veta, att intet är gjordt i ond afsikt, utan endast af naturlig, inneboende, barnslig lekfullhet.

Men under denna barnsliga, mången gång kanske alltför uppslupna yta bo äfven mycket allvar och mycken djup känsla. Hon är t. ex. en intresserad, samvetsgrann och nitisk husmor, som sköter sitt vackra lilla hem oklanderligt, och hon är en uppmärksam och pliktrogen svärdotter, afhållen af sina svärföräldrar.

Fru Ibsen kommer att jämte sin man tillbringa vintern i Rom. Det är all sannolikhet för, att hennes sång skall ytterligare utvecklas genom en vistelse i sångens hemland, med dess ypperliga sångkonstnärer, dess soliga klimat, som gagnar sångstämman och allt öfrigt, som där inverkar gynnsamt på ett konstnärligt och musikaliskt sinne.

Och i Italiën torde hon nog få höra hvad hon så ofta hört — men på det sköna italienska språket: *Quanto è bella!*

Ann Margret Holmgren.
f. Tersmeden.

—*—

Gud välsigne!

Glad jag nickar från mitt fönster
Till de unga två, som vandra
Muntert vid hvarandras sida
Mellan parkens träd och häckar:
Vänner sedan barndomstiden,
Då de troget lekte samman,

Delande hvar fröjd och motgång.
Och jag gläds, att liksom fordom
Se dem umgås så förtroligt,
Fritt och gladt som bror och syster.

Och min tanke går tillbaka
Till den tid, då än de voro
Barn och yra lekkamrater.
Och jag tycker, att jag ser dem —
Hon så djärf och oförvägen,
Främst i alla vilda upptåg,
Han mer stilla och betänksam,
Alltid redo till att hjälpa,
Skydda henne, när så kräfdes,
Då för hårdhänt leken rasat.
Och hur varmt de två beundra
Hvarje framsteg hos den andra!
Tre år äldre, har han hunnit
Försprång få på lärdomsstigen,
Rabblar »bud» och »trons artiklar»,
Förr'n hon knappast lärt att stafva.
Men när efter mycken möda
Ändtligen så långt hon hunnit,
Att hon uti läseboken
Läser rent sitt första stycke —
Hur han strålar då af stolthet!
Vet ej, hur hon allaredan,
Hunnit att så mycket lära.

Många år ha se'n förrunnit.
Han vid universitetet
Redan tagit »kandidaten»,
Och min flicka uti hemmet
Varit mig till hjälp och trefnad.
Och nu har han kommit åter
För att hälsa gamla vänner,
Njuta utaf sommarns dagar,
Förr'n i höst terminen börjas.
Mycket har han att förtälja
Från den gamla lärdomsstaden,
Om hvad han däruppe pröfvat.
Mest dock söka bädas tankar
Hän till flydda glada dagar,
Och jag gläds, att de som fordom
Umgås såsom bror och syster — — —

Solen sjunker bakom skogen,
Täta falla trädens skuggor,
Och ännu de unga dröja.
Men nu höras lätta fotsteg,
Och min flicka kommer sakta
Fram till soffan, där jag sitter.
Röd hon är och het om kinden,
Munnen ler och ögat strålar,
Dämpadt dock af tårars glittror —
Allt är prägladt af ett uttryck,
Främmande och dock så vackert.
Och mitt hjärta krymper samman,
Och i ängestfull förbitan
Känner jag, att allt är ändradt,
Att hon är ej mer densamma —
Är ej först och främst min dotter.

Och hon talar om sin lycka,
Om hur deras unga kärlek
Länge bott i deras hjärtan,
Fastän de ej klart förstätt det,
Men nu först de båda fatta
Lifvets fulla, stora lycka.

— — — — —
Som uti en dröm jag lyssnar,

Smeker hennes ljusa lockar,
Men min tanke vandrar vida,
Långt från kärleks ljusa nejder.
Hopplöst ser jag för mig hägra
Långa år af trånfull längtan,
Långa år af kamp och sträfvan,
Förr'n sitt bo de kunna bygga.
Och den kärlek, som nu lågar
Varm och klar i deras hjärtan,
Skall den icke snart förkolna,
Skall ej någon af dem svika?
Och jag ser dem såsom gifta —
Ser hur lumpna små bekymmer,
Ser hur hvardagslivets omsorg
Gnaga kan på kärlekstråden,
Tills de båda, lugnt och liknöjdt,
Känna endast kylig vänskap.
Jag vill tala, jag vill varna,
Säga: Barn, tro ej på lyckan!
Den är blott ett fagert irrbloss,
Som kanske ditt hjärta fröjdar
Några korta sommarkvar,
Och hvad nu du kallar kärlek,
Kanske blott en flyktig känsla,
Som ej mäktar att dig bära
Genom pröfningar, som stunda.

Tyst hon sitter vid min sida
Uti ljufva drömmar fången.
Hennes unga anlet strålar
Liksom i förklaradt skimmer,
Och hon viskar tyst och sakta:
»Marina, ack, jag är så lycklig!»
Och de ord jag ville säga,
Ord af iskall, världslig klokhet,
Kväfvas alla i en snyftning,
Bli ett brutet: Gud välsigne!

Tant Barbro.

”Laga fardag”.

»Hösten är kommen, hör stormarne gny»
— så börjar den kända sången: »De
sista septemberdagarna». Kanske måste vi
dock medgifva det vara mera sällsynt att
speciellt under de dagarna höra tjutande
och hvinande vindar, men *det* äro vi säkra
om, att nu är höstmörkret öfver oss med
regn och rusk. Och just i detta mörker,
duggregn, störtregn, dagsregn med därpå
följande blöta, smuts och obehag af mång-
faldig art infaller flyttningsdagen *par pré-
férence*, den första oktober, som följer de
sista septemberdagarna tätt i spåren.

Enligt svensk lag gifves s. k. *laga fardag*,
flyttedag, då den, som med nyttjanderätt
innehar fast egendom, är skyldig att den-
samma afträda. Då ej särskildt annat af-
tal blifvit träffadt, har lagen utsatt en viss
dag såsom fardag. Endast en sådan, den
14 mars, gifves för landsbygden, under det
att städernas mera oroliga befolkning har
tvänne, den 30 sept. och den 31 mars.

Med all möjlig aktning för lagens aukto-
ritet kan man ej annat än tänka och ut-
tala, att den laga fardagen är illa vald.
Må vara att för den, som skall tillträda
landegendom som ägare eller arrendator,
den 14 mars är lämplig: jordens brukande
skall ju återupptagas vid den tiden på året.
De skäl, som kommit 31 mars och 30
sept. att bestämmas som laga fardag, ha
väl ock haft sitt berättigande långt bort i
tiden, men hvarför de i våra dagar skola
gälla är svårt att inse,

För innehafvare af prästboställen infaller
till- och afträdet vid en lämplig tid. Den
första maj har lång ljus dag och värregnet
har ej samma genomblötande förmåga som
det regn, som faller under hösten. I Eng-
land och Amerika är flyttedagen förlagd
till 1 maj. Det egentliga bostadsutbytet i
vårt grannland Finland äger rum, har jag
låtit mig berättas, den 1 juni. Laglig flytt-
ningsdag där är ock 1 sept., men då lär
ej den stora massan vara i rörelse i sådan
utsträckning som vid juniflyttningen. Att
första juni är en lämplig flyttningsdag är
lätt insedt, och skulle det ej vara önskvärdt
också för den svenska stadsbefolkningen
att få flyttedagen förlagd till just den da-
gen?

Bruket att »flytta till landet» är allmänt
för alla Sveriges städer, och om man sam-
tidigt gjorde sig i ordning för landsflyttning
och väningsutbyte, vore det ju att »slå två
flugor i en smäll». De ofta med nymot-
tagna rum följande reparationerna kunde
då försiggå under lämplig årstid och un-
der en tid, då innehafvare af rum och
lägenheter i alla fall ha för sed att
packa undan yllekläder, mattor, gardiner
etc. samt att täcka öfver eller taga med
sig för bruk på landet en hel del af
möbler och husgeråd. Och dessutom slapp
man då gå omkring bland målarpytsar,
nedplockade kakelugnar eller ställningar för
takreparationer. Och tänk blott, huru myc-
ket lättare och bättre det vore att företaga
flyttningen en lång, ljus dag än som nu
i höstens mörker, kyla och regn!

Det kan ju svaras, att om man ej tyc-
ker om att flytta i oktober, så går det an
att göra det vid vårflyttningen första april,
då det är dager till långt in på kvällen.
Visserligen. Ur hälsosynpunkt sedd är dock
aprilflyttningen sämre än den på hösten.
I slutet af september ha ännu ej männi-
skorna börjat lefva inom slutna fönster, som
många göra under vintern, hvarigenom
damm och dunster tillåtas bita in i de
tilltänkta rummen. Ingalunda är det säkert
att ej kylan då kan vara skarp nog eller
att ej snö och slask göra gatorna föga loc-
kande att sända ut sitt bohag på. Därtill
kan komma att den afflyttande hyresgästen
tagit ut innanfönstren vid rummens rengö-
ring och den inflyttande drar sig att sätta
in dem igen i hopp om en vacker vår. Och
när inträffa de blåsiga dagarne på året, om
ej just i april. Har man då ej innanfön-
ster i uti rummen, kan man ej undgå att
frysa, och man eldar ursinnigt, utan att
ändå kunna få temperaturen att bli behaglig.

Äfven torde någon invända, att det
går ej värre nöd på oss än det gjort på
far- och morföräldrar och folk före deras
dagar. På den tiden bodde man dock, mera
än nu är händelsen, i egna hus, och ej
heller flyttade man som senare tiders barn
oupphörligen från den ena gatan till den
andra, från stadsdel till stadsdel. Är det
dessutom alltid sagdt, att gammal sed är
god sed, eller att generationers slentrian i
allan tid måste varda beståndande.

Riksdagen sammanträder ej långt här-
efter, som den gör det alla år, och törhända
är det att hoppas, att någon stadsrepresen-
tant då finner skäl att inkomma med mo-
tion om flyttedagens förflyttande till lämp-
ligare årstid. Må då de vise i landet taga
frågan välvilligt i öfvervägande och bringa
den till önskelig utgång.

Och att denna goda tanke må uppstå i

någon af representanternas hufvud därtill
må »his sisters and his cousins and his
aunts,» såsom det heter i operetten »H.
M. Pinafore», bringa det. Ty, som frans-
mannen artigt säger: hvad kvinnan vill, vill
Gud. Alltså systrar, kusiner, fastrar och
mostrar, veten I med eder, att I hafven
ett objekt, det är: en varande eller blif-
vande stadsrepresentant i riksdagen, att be-
arbeta, gören det och gören det i dag och
tänken icke, att i morgon är också en dag.

Bell.

Fru Lovisa Petterkvist skrifver:

Aldeles utmärkta herr redaktör af Idun!

Nog är det skamligt att jag, trots mitt
löfte att låta höra af mig ibland, inte
har skrivit en enda gång, — men det har
sina orsaker. Om jag inte med hand och
mun lofvat Ruffen att inte vidare gräfva i
eländet, så skulle jag kunna berättas snygga
saker om hur jag blef emottagen och be-
handlad i mitt eget Jockmock, när jag kom
hem i vintras, efter att ha haft den obe-
gripliga äran att på festen på Hasselbacken
i Stockholm dabba mig inför Ibsen och
hålla tal. Men som Ruffen säger: »Ligger
en hund begraven, så är det så godt låta
den ligga begraven.»

Och det ska Gud veta att det är! Också
kan ingenting på jorden förmå mig att säga
ett knyst, men att en människa blir upp-
skakad och nervös och oduglig till allt slags
högre tankearbete genom att bli protesterad
som en värdelös växel och spottad på som
en våt sten, det tror jag litet hvar kan
förstå. Åh, hvilket hallåande det var!!

Bevara oss! Hela stan var på benen med
borgmästarinnan i spetsen. (Hon tål inte
mig, därför att hon inte *ensam* får vara det
högsta hönset i korgen!) Jag hade vanärat
sambandet, talat i *Jockmocks* namn, kantänka!
och sagt att vi ingenting begrep. (Af Ibsen.)
»Nå, begriper ni något då?» sa jag.

»Hör inte hit!» skrek de.

Så sa jag dem hur ogentilt det var att
gorma så där på ett snilles ännu lefvande
mull, efter att ha festat på honom en hel
vecka, men hvad begriper småstadsbor af
så'nt!

Och Ruffen se'n! Min egen man. Hur
bar han sig åt?

I stället för att hjälpa mig, som väl hans
oafvisliga plikt hade varit, så var han *otäck*
han med och sa, att jag kastat löje öfver
de aktade Petterkvistska »bodanorna» (kan-
tääänka!) och skämt ut mig själf, så att
jag aldrig kunde visa mig bland bättre folk
mer.

»Åh,» sa jag, »hvad *den* saken angår
så — —! Skulle alla *herrar*, som i århun-
draden vid fester pratat dumheter, och det
i Sveriges namn till, bli förvisade ur bättre
sällskap, då skulle det allt bli folkvandring
utaf!»

Borgmästarinnan, den sötnosen, gnodde
ur hus och i hus och samlade underskrif-
ter, ty protesten skulle bli *skriftlig*, gudbe-
vars, så jag skulle varda brännmärkt också
inför kommande släkten. Ja, hon till och
med inte höll sig för god att låta vår tvät-
terska, som nog trodde Ibsen var en *tväl-*

sort, skriva på, men hon, jag menar tvätterskan, fick då sin varma soppa, det lofvar jag.

»Gå hon hem, madamm,» sa jag, »och tvätta borgmästarinnans byk ren, om hon kan, hvilket jag mycket betviflar. Den, som är så villig smutsa andra, har väl tvätt därefter, tänker jag!»

Så kom allt det där oväsendet i tidningarna med fröken Key. Jo, nu ska jag säga att de fick vatten på sin kvarn!

De hälsade knappt på mig och gick i långa lofvar förbi mitt fönster. Ja, Gud vet, om de inte höllo näsduken för näsan med!

Inte att jag för min del håller på fröken Key! Hon är alldeles både för obegriplig, för in- och utvecklade för mig, och hvad hennes framtidens kvinna angår, den där besynnerligheten som är hvit därför att hon är svart, och varm därför att hon är kall, så nog blir den karl lycklig som får det fruntimret till hustru. Men det är en sak för sig det. Som *festtalare* har väl ändå till och med fröken Key sina rättigheter. Och det sa jag dem! »Betänk,» sa jag, »hvad det vill säga att åka en hel natt på järnväg, som hon gjorde, komma fram i en uppskakad kondition och skriva talet färdigt på själfva festen i ett afsides beläget rum, omgifven af hungriga referenter, som trycker orden från ens läppar, innan man ens hunnit sätta dem på papperet, allt medan festsorlet surrar utanför och folk kilar ut och in och frågar: 'Är det inte färdigt snart?' Om man då råkar att säga ett ord för mycket eller ett ord för litet, finner åtminstone inte jag det så besynnerligt. Och rara ögon har hon, det är visst.» Men det skulle jag aldrig ha sagt. Rara ögon, hon! Nu blef jag omoralisk med, så omoralisk, att när en karl, som jag aldrig sett, rymde med en flicka, som jag inte kände, så blef felet mitt.

Jag begärde inte bättre än att hvarenda gift karl i stan skulle rymma med hvarenda ogift flicka han fick tag i (hörde nu det där till festtalet!), och hvad det angick att gossar och flickor kysstes vid brunnen (vår brunn), när de hämtade vatten i skymningen, något som de gjort allt sedan brunnen blef till — så var det min högsta fröjd, — min och Keyans! Min högsta fröjd!! Jag som *afskyr* alla kyssar, som jag inte får själf!

Om dagarna satt jag käpprak vid fönstret och stickade och log och agerade emot tomma rummet, när någon gick förbi, allt för att såvera apparangerna. Men om nätterna! Ja, resultatet af dem blef, att Ruffen ändtligen vardt upprörd på det *rätta* sättet. Och så gick han till borgmästaren. Men det skulle han aldrig ha gjort, ty nu råkade herrarna i lufven på hvarandra, de med.

Sämre än att vara sin frus man kan en karl vara, men man ska välja sina stunder eller rättare sina fruar. För den mannen passar positionen rakt inte. (Skrik inte gubben! Det är Ruffen, som frågar något, Gud vet hvad) — — Och kafferep hade de, utan att jag fick vara med, ens på ett hörn. Och inte ville jag heller för resten! Nej, inte om de hade bedt mig på sina bara knän. Men bjudit mig hade de kunnat göra, så jag åtminstone fått säga nej!

(Söta gubben lilla, skrik då inte! Hvad är det om? Om jag skriver om »det där»? Tycker du det! Jag bara skriver

och talar om, att jag inte på villkor vill skriva om det!)

— — Så blygdes de inte, utan anfölla mig i mina heligaste känslor som mormor.

Betänk, att det ena efter det andra af mina oskyldiga barnbarn började att jabbla något om »att mojmoj sämt ut hela 'tan, och att hela Sveje sk'atta åt oss!»

Att det var mer än äfven en den tåligaste människa — och tålig är jag — kunde stå ut med, kan väl inte förvåna någon. Så kastade jag en vacker förmiddagskvist kappan öfver axlarna och kilade tvärt öfver torget rakt in i gapet på borgmästarinnan, där de sutto hela bunten i god ro och drucko vin och åto tårter.

(Hon har minsann inte varit snål på traktering den här tiden! Allt i sedlighetens namn!)

Inte tror jag, att jag var så särdeles blek, och nog fruktar jag att hatten satt litet på kapurr, men orden fick jag ändå fatt uti, som väl var, och så sa jag:

»Att folk, som inte ens duger till att dabba sig i fullt uppenbart gassken, ska sätta sig till doms öfver folk, som gått igenom den förfärliga persen, och det rakt in i hvitögat på nordens, ja, på jordens förnämsta skald, är, minst sagdt, olämpligt. Festtalare är ett fridlyst vildt, ska jag säga er: att anfalla *dem* är att anfalla en af våra äldsta, dyrbaraste och heligaste rättigheter. Hvad nu det sedliga angår, så säger jag, att är en karl inte sedligare än att jag kan göra honom osedlig — ja, då är det inte mycket me'n, och anbelangandes Keyan, så —»

(Nu såg jag, att hon fläktade med näsduken, borgmästarinnan förstås!)

»Så ska rätt vara rätt,» sa jag stadigt. »Människan hann ju aldrig förklara sig, vet jag.»

»Åh, jag tycker hon förklarade sig tydligt nog, jag.» (Fortfarande borgmästarinnan, förstås!)

»Ja, men bara en gång,» sa jag. »Och att hon behöfver förklara sig tio, det tror jag vi vet! — Ett allvarsord ska jag säga er: folk, som bär på tankar, ska man låta vara i fred, äfven om man inte förstår dem och de tycks gå underliga vägar. Det är nog Gud ändå som sätter äfven *dem* till ämbetet. Och nu bryr jag mig inte ett dugg om fröken Key vidare, en sådan kapacitet reder sig nog — värre är det med oss som äro så långt komna i fördärf, att vi inte blygs att smutsa våra egna barnbarns rena öron. När folk hunnit så långt nedför det ondas brant, då är det *hög tid* att man förlåter dem. Också är jag här för att förlåta er allesammans — utom en, som jag aldrig i lefvande lifvet kommer att förlåta — och för att bjuda er på elfvakaffe i morgon allihopa — utom en. Den, som tål, tar åt sig! Kom, om ni vill, låt bli om ni vill. Skammen blir er — inte min. Det är bättre att förlåta litet för mycket än att förlåta ingenting alls!»

Därmed svepte jag i väg ut, så nära upphällningen som det var möjligt.

Man kan väl ha sina känslor, äfven om man bara är en anfallen! Men gråta inför de *där!* För dö!

Den aftonen blef det ett sådant kackel af, som om hela stan varit ett hönshus. Men dagen därpå, precis klockan 11, kom Almén dragande med *sin* gumma, Lindkvist med *sin*, Jonson med *sin*. Herrarna hade samsats och tagit saken om hand!

Nog voro de välkomna, förstås, fast nog sved det i hjärtats innersta djup, att vi inte ens dögo till att gråla ett gräl ut, utan att herrarna skulle behöfva hjälpa till. Nu, som sagdt, är allt frid och sänja. Både jag och hunden äro begrafna.

Mätte det bara inte falla någon in att gräfva upp oss igen, nu i höstsvepen. Jag tycker mig märka vissa symptom! Det vore för svårt och inte en smul godt kommer det ut af det, tvärtom. Ty naturligtvis ska jag då sta och svara igen, och svarar förstås på tok, som man alltid gör, när man är ond. Men, vi äro en gång sådana, vi fruntimmer.

Af idel plikt-känsla käxa vi upp en liten sak till en stor och käxa ned en stor sak till en liten. Nå ja, det går an att jag hämtat krafter. Ruffen och jag har varit ute och badat för att stärka mig, som *väl* kunde behöfvas. Jag har förlorat 9 kilo fett i vinter — och nästan all min intelligens. Undrar om någon kvinna offrat Ibsen mer!

Men det var gruffigt så många pappersark jag redan fyllt, och det om rakt ingenting. Jag mätte väl ändå inte ha skrivit om — — jag menar —. Fattas bara att jag gräft upp mig själf!

Men jag försäkrar utmärkta herrskapet, att *om* jag också har skrivit något, så är det ändå rakt ingenting mot hvad jag kunnat och velat skriva — om jag bara haft lof.

Vill herrskapet höra något om resan? Jag ska gärna skriva — om jag bara blir vid full vigör igen. Ännu ser jag ut som en tåt! Det enda som tröstar mig är att borgmästarinnan ser ut som en rostig stoppnål, hon. Men inte blir det värdt att hon försöker stoppa igen några hål med mig — det säger jag! Nu kommer Ruffen. Hvad nu manne?

Med den utsöktaste högaktning
och *nervositet* och vänskap
Louisa Petterkvist.

P. S. Efteråt. Det gick rätt bra med Ruffen. Han sa, att han aldrig väntat annat! Var inte det eget?!

P. S. P. S. Om herrskapet inte vill kalla upp sina barn efter henne, jag menar b-innan, så heter hon —. Men kanske ändå att jag inte bör tala om *det*. Men tro mig: svart som sot är hon!

Densamma.

Kvinnoöden och kvinnobilder.

För Idun af
Birger Schöldström.

Eva Loffman.

professor Karl Warburgs stora och förträffliga arbete öfver *Anna Maria Lenngren* yttrar han, sidan 260:

Då Leopold vid seklets början sände skaldinnan sina då utkommande samlade skrifter, fogade han därtill följande epigram:

Euterpe, Polymnia eller Klio,
jag vet ej hvilket namn ni bär på Helikon,
med godhet tag emot af en bland aderton
det offer han bär fram för en ibland de nio.

Troligen i anledning af detta epigram skref *Choræus* följande inskrift till »En bild af fru Lenngren»:

»Fru Lenngren en ibland de nio!»
 »Kors!» ropte Minnets mör och sågo mulna ut:
 »vi äro nio re'n förut.» —
 »Väl,» sade en af dem till slut,
 »jag skrifver mig en af de tio.» —
 »Förträffligt!» ropte alla nio.

* * *

Emellertid undrar jag, om ej Warburg något litet misstagit sig, och om ej Choræus skrifvit sitt anförda epigram icke med anledning af Leopolds komplimang, utan såsom ett slags fortsättning af ett, helt visst ej af den framstående litteraturhistorikern observeradt poem i Åbotidningen 1800 med öfverskriften: »Den okända bilden», och som lyder så här:

I Gratiernas rum uppå agat-caminen
 Apollo fann en bild, knappt synlig ur sitt flor;
 men snillets gud på minen
 strax kände Bettis mor.
 Hans glädje allas känsla väckte,
 och själfva Juno log åt dessa blyga drag,
 där skalken gömde sig bland godhetens behag.
 Men namnet sagnades, och Gratierna räckte,
 på en gång alla tre, ur sömnen i sin hand
 en nål åt Minnets gud, som skref på bildens
 rand:

Fru Lenngren först, en huslig kvinna,
 i dödligheten värd att lifvet lyckligt finna,
 nämnd i odödligheten sen,
 ej af de Aderton, men af de Nio en.

Hvem månde hafva skrifvit detta lilla helt enkelt förtjusande poem? I ett ännu bevaradt exemplar af nämnda tidning för Finlands gamla hufvudstad och seklets första år finnes i margen antecknad namnet: *Eva Loffman*.

Hvem var Eva Loffman?

* * *

På stranden midt emot Jokkis bruk i Åbo-trakten, när aftonsolen med sitt rosenröda skimmer belyste lunderna och sjön den 9 augusti 1800, framkom — heter det i en liten, numera ytterst sällsynt* bok: »Små berättelser och tidsbilder» af den 1879 i mycket hög ålder afidne dr Pinello — mellan de höga granarna i parken ett sällskap herrar och damer, som styrde kosan till den täcka udde, som skyntade fram mellan träden, och hvilken inom några ögonblick härefter inrymde värdparet på Jokkis, general von Willebrand med generalska, deras barn samt flere gäster från Åbo.

»Nu äro vi hos Fiskaregubben,» sade värden, »men som han har den egenheten att vara litet folkskygg, ha mina döttrar och lilla Eva Loffman åtagit sig att duka upp hvad huset förmår, och jag hoppas, ni hålla till godo.»

»Där Gracerna och Hebe servera, förvandlas allt i nektar och ambrosia,» svarade för sällskapet den gamle artige baron Reinhold Reh binder.

»Men i den här Olympen serveras endast 'Kräftan röd i kastrullen' och filbunke,» återtog generalen, »och det utan alla ceremonier. Kanske är det just därför vi trivas här så väl, ty sällan går en dag förbi, utan att vi samlas på detta ställe om kväl-larne: en vacker sång, ett glädt skämt och framför allt något nytt skaldestycke, som vår hederlige Choræus läser högt för oss, utgöra fiskarkojans nöjen.»

Det skildras vidare, huru, på förslag af professor Pipping, sällskapet beslöt att ett

större album skulle i »Fiskaregubbens» koja framläggas, där hvarje besökande skulle inskrifva en af honom eller henne själf författad vers, ett tänkespråk, en reflektion eller dylikt. »Således», utbrast generalen, »kommer fiskaregubbens 'bibliotek' att bli författadt af mina och min familjs kärkomna gäster och vänner. Åh! det skall bli en lektyr, som ännu skall glädja efterkommande släkten.»

Redan dagen därpå funnos ett dylikt album, penna och bläck framlagda i det täcka eremitaget, och det blef sedan den sommaren ett nästan dagligt nöje, att familjen von Willebrands medlemmar, jämte husets informator, den unge skalden Choræus, och den familjen gästande vittra och »för sin skönhet och älskvärdhet bekanta» m:ll Eva Loffman täflade om att i albumet nedskrifva sina tankar, mestadels i versifierad form. Det var i synnerhet Choræus och Eva, som täflade i denna vitterlek. Å dessa blad, som, slitna och blekta af tiden, ännu finnas i detta album*, finnas dessutom, under tidsskedet 1800—20, en mängd minnen och handskrifter från allt hvad Finland på de åren ägde ädelt och utmärkt, och äfven Sverige skattade till det lilla »biblioteket» med namn sådana som Magnus Brahe, Gustaf Fredrik Åkerhjelm, C. A. Wachtmeister, medlemmar af familjerna Sparre, Björnstjerna, af Nordin och af Ugglas m. fl.

Men ombytlighet är jordlifvets lott, och den glada och fint bildade krets, som första aftonen samlats i kojans, hos »fiskaregubben på Jokkis», var bruten och skingrad inom loppet af några få år. Redan i oktober 1800 hade Choræus lämnat Finlands strand för att tillträda en lärarebefattning vid krigs-akademien å Karlberg, och ett par år där-efter låg den fagraste Jokkisblomma, Eva Loffman, vissnad i en tidig graf. Denna tillreddes och igenkastades vid dåvarande konungaparets besök i Åbo i juni 1802. Vid de många högtidligheter och baler, som då i anledning af de höga gästernas där-varo anställdes, hade Eva Loffman ådragit sig en häftig förkylning, hvilken efter några dagar slutade den vackra och snillrika Aurodotterns lif. Hennes sista handteckning i fiskarkojan, som förekommer på samma blad, där ett litet skaldestycke af Choræus bar främsta rummet, var:

Minnet af förflutna tider
 tröstar gubbens gamla år,
 skuggar än hans silfverhår,
 rodnad än på kinden sprider.
 Hoppet vid hans dödsbädd vakar,
 öppnar dagens förlåt än,
 öppnar själfva himmelen,
 när han bojan från sig skakar.

Enligt annons i Åbo Tidning var det den 6 juni 1802 Eva Kristina Loffman, dotter af assessor Loffman, afled, 28 år gammal. Hon besjöngs af Choræus och af biskop Tengström.

Ännu några få år, och Eva Loffman följdes af sin ungdomsvän och sångare. Stof-tet af den finske skalden nedsänktes i Solna kyrkogård, där i trädens skugga en enkel ohuggen bautasten med namnet Choræus visat stället, där han hvilar.

Och vid ett kort efter Choræi bortgång aflagdtt besök å Jokkis skref Franzén i fiskar-gubbens bok till minnet af den unge skalden och hans väninna följande poem, hvil-

* Enligt uppgift af professor Lagus finnes ännu »Fiskaregubbens bok» kvar i Jokkis herre-gård.

ket icke finnes intaget i Franzéns samlade arbeten:

Af smaken besökt, den förgättna naturen
 Såg gubben på Jokkis romantiska strand,
 såg glädjen, från hofvet af gracerna buren
 i mosshyddan le öfver strömfallets rand;
 men intet, men intet mer rödde hans sinne.
 En vind ur hans bok hade skingrat de blad,
 där vänskapen tecknat ett dröjande minne
 af ungdomens känsla, så flyktig som glad.
 Hans koja var öde, han gömdes i skogen
 från själfva sin ädla beskydderskas tröst.
 Där fann jag hans vålnad, sin saknad blott trogen,
 och hörde i öknen hans klagande röst.
 Han satt på en klippa och suckande sade:
 Två vänner från Aura min enslighet hade;
 den ena en ros af de stoltares flock,
 förädlad af konsten, hon längtade dock
 hit ner från det präktiga fönster hon prydde;
 den andra en fågel, som, gömd i sin lund,
 de lyssnande nymfer förtjuste och brydde;
 men ack! innan sommarens mognande stund
 föll rosen i stormen och sångaren flydde.

Huslig ekonomi.

Doktor Astrid Cleves föreläsningar på Stockholms högskola.

I.

»Hon är en gladlynt, hurtig och duktig svensk flicka med hufvudet på skaft och hjärtat på rätta stället, med en järnvilja, som fört henne fram, visserligen hastigt, men ändock steg för steg, och med en ljus, smittsam förhoppning på världens och människornas skridande mot ljuset.»

Med dessa ord presenterades vid mid-sommarstiden filosofie doktor *Astrid Cleve* för Iduns läsekreter, och äfven vid den flyktigaste beröring med henne känner man sig lifligt öfvertygad om riktigheten af detta biografens på personlig bekantskap grundade omdöme. Att hon, den unga lärda nutidskvinnan, hvilken som amanuens vid Stockholms högskola där föreläser i oorganisk kemi — en, efter hennes egen utsago, förträfflig sysselsättning —, samtidigt med sina föreläsningar i huslig ekonomi ställer sitt vetande i hushållets tjänst, kan naturligtvis icke annat än stegra våra sympatier för henne. Också är det, som redan blifvit nämndt, vår afsikt att med uppmärksamhet följa den sistnämnda, för doktor Cleve så hedrande föreläsningsserien.

Efter att, som känt, under sin första föreläsning hafva redogjort för de allmän-naste kemiska föreningarna ryckte doktor Cleve i tisdags under många vackra och intressanta experiment sitt ämne närmare in på lifvet, med löfte att nästa gång på allvar taga itu med den organiska kemien.

På tal om värmeutvecklingen vid kemiska sönderdelningar erinrades om, att värmet mätes i s. k. stora kalorier, d. v. s. den värmekvantitet, som erfordras för att upphetta 1 kg. vatten 1 gr. Celsius. Vidare preciserades skillnaden mellan molekyler (= den minsta mängd af ett ämne, hvilken kan existera i fritt tillstånd) och atomer (= den minsta mängd af ett enkelt ämne, som kan förekomma i en molekyl), en skillnad, som icke ens vår store Berzelius lär hafva konsekvent iakttagit och som förtydligades genom upplysningen, att 1 molekyl vatten innehåller 2 atomer väte och 1 atom kväfvä.

På förbränning gäfvos talrika prof. Gul fosfor förbrändes under en gasklocka, hvar-igenom den däri inneslutna luften beröfva-des sitt syre, hvilket åter hade till följd, att en införd ljuslåga slocknade, liksom ett

* Så sällsynt t. o. m., att den icke finnes i Kungl. Biblioteket. Den är emellertid citerad i Snoilskys minnestal i Svenska akademien öfver Choræus.

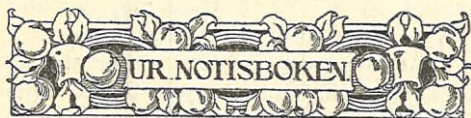
inläppt djur ofelbart skulle hafva kväfts; kolsyrad kalk framställdes medels några kolbitar, inneslutna i ett kulrör och utsatta för en syregasström, och under påverkan af en dylik förvandlades pulvriseradt socker först till en karamell och därpå till kol. Under ett helt fyrverkeri af sprakande gnistor förbrändes magnesium i luften och messing i klogas, under utveckling af en vacker violettblå låga brann svafvel i syrgas.

I fråga om förbränningsvärmen påpekades, att mörk rödglödning motsvarar 700 gr. Celsius, ljus dylik 950, gulglödning 1,100 och hvitglödning 1,500 dito. Vid födoämnenas förbränning inom människokroppen, som ej åtföljes af ljusfenomen, stiger värmen under normala förhållanden på grund af det långsamma förloppet blott till 37 gr. Cels.

Stearinljusets låga, som består af tre partier: innerst en tämligen kall kärna af oförbränd stearingas, därpå en lysande mantel, som afsöndrar kol och följaktligen sotar, samt ytterst en blåaktig ljuskrets med fullständig förbränning, anfördes som exempel på lysande, ogenomskinliga lågor. En icke lysande låga, hvars kol ögonblickligen förbrännes på grund af ett häftigare drag, framställdes med hjälp af en bunsenapparat samt färgades röd och grön som våra bengaliska eldar med salterna, strontium och barium.

För att åstadkomma lysgas betjänade sig doktor Cleve helt enkelt af trästickor i stället för den i gasverk brukliga stenkolen. Lysgas produceras af våra brasor, så länge de flamma, men icke af glödhögen. Dennas små fladdrande, blåa lågor, som då spjället stängts för tidigt, beröfvat så många sofvande livvet, utgöras af koloxid, som vill förbrinna till kolsyra och, om den hindras att genom skorstenen skaffa sig det felande syret, lömskt stjäla detta från rummets luftmassa med ofvannämnda sorgliga påföljd.

Behöfva vi väl tillägga, att doktor Cleve är högst sympatisk som föreläsarinna samt auditoriet intresserad och tacksamt!

»När medaljen öfverlämnades». Redan i förliden juli månad meddelade Idun, att den framstående lärarinnan vid tekniska skolan härstädes fröken *Amelie Brandt* af konungen hugnats med guldmedaljen: »Illis quorum meruere labores». Sedan nu skolan börjat sin verksamhet för läsåret, ägde senaste lördags e. m. en stämningfull fest rum därstädes, hvarvid styrelsens ordförande professor G. R. Dahlander i närvaro af skolans talrika lärarepersonal samt dess öfver 300 kvinnliga lärjungar med ett anslående tal öfverlämnade den åt fröken Brandt tilldelade medaljen. Härpå framträdde skolans föreståndare, rektor Adler, och uppläste en lyckönskings- och tacksamhetsadress från fröken Brandts kamrater samt frambar å egna och lärjungarnes vägnar ett från hjärtat gående tack för hennes mångåriga och förtjänstfulla arbete i skolan. Slutligen öfverlämnades till fröken Brandt från tekniska skolans nuvarande och f. d. lärjungar flere smakfulla buketter och en korg med blommor.

»Tre silfverbrudar utan män». En lika vacker som säregen fest firades här om dagen härstädes af en af våra mera bemärkta kvinnliga fotografer, hvilken då jämte två väninnor, den ena likaledes fotograf, den andra kontorist å ett af våra större leksaksmagasin, i 25 år ständigt

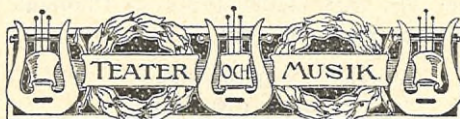
bott tillsammans och delat livvets sorger och fröjder. Festen bar den mest kordiala prägel, och af de till ett femtiotal närvarande gästerna fingo de tre silfverbrudarna mottaga flere bevis på vänskap och högaktning. Tal i så väl bunden som obunden form, ett stort antal telegram och lyckönskingsbref samt musik och sång illustrerade högtidsdagen, och sent kommer nog så väl klöfverbladet som de närvarande vännerna att glömma detta enastående »silfverbröllop».

»Sveriges Kvinnliga Fredsförening» hade den 5 oktober sammanträdde härstädes, hvarvid beslöts, att föreningen skulle utgifva en serie småskrifter i fredsfrågan samt vidare att genom föreningen inköpta tidskrifter, skönlitterära arbeten och broschyrer angående fredsfrågan skulle hållas tillgängliga för kostnadsfri utlåning åt personer inom och utom föreningen i fröken Maria Larséns lämbibliotek, Oxtorgsgatan 8. Föreningen beslöt äfven att afsända en skrivelse till »Ligue des femmes pour le désarmement international» i Paris angående samverkan med denna förening »i alla de åtgärder till fredssakens befrämjande, som äro förenliga med det program, föreningen antagit för sin verksamhet».

På sin sjuttioårsdag i måndags var fru Betty Lidell föremål för mycken och hjärtlig hyllning. Så uppvaktades hon bland annat i sitt hem af Klara församlings skyddskommittés styrelsemedlemmar, till hvilka fru Lidell hör. Genom friherrinnan Skogman framförde kommittén sitt tack för det mångåriga gagnande arbete i välgörenhetens tjänst, fru Lidell utträttat, och öfverlämnade en synnerligen smakfullt textad adress. I hemmet vid sin makes sida, den 83-åriga fröken C. E. Lidell, mottog fru Lidell för öfrigt under dagens lopp talrika bevis på släkts och vänners hjärtliga sympatier i form af smakfulla presenter, blommor, telegram och bref från när och fjärran.

»Kvinnorna äro välkomna!» Till den kurs för utbildande af posttjänstemän, hvilken tog sin början den 1 oktober, hade ansökningar inkommit till ett antal af 76. Oaktadt kursen endast var afsedd för manliga elever, hade dock 18 kvinnliga sökande anmält sig och dels på grund af det stora behovet af rekryter och dels på grund af den ringa tillgången på lämpliga manliga sökande, blefvo icke mindre än 14 ansökningar från kvinnliga aspiranter bifallna.

»Professorskan Ann Margret Holmgren», f. Tersmeden, afidne prof. Frithiof Holmgrens änka, har utsetts till redaktör af studentföreningens Verdandis småskrifter.

Kungl. teatern har återupptagit Beethovens härliga opera »Fidelio» med samma rollbesättning som under förra spelåret. Och glädjande är det att nämna, det den publik, som förstärkt att sentera denna operas inneboende skönheter, allt mer och mer ökas. Redan i onsdags var publiken ganska talrik, och i söndags var den stora salongen nära nog fullsatt. Bifallet var båda aftnarna särdeles lifligt. Men så äro ock iscensättning och utförande numera värda ett alldeles särskildt erkännande. Nu som alltid glänser fru Östberg i titelpartiet med sin eminenta sångkonst och hr *Elmblad* genom sitt förträffliga utförande af fångvaktarens roll. Hr *Bratbost* behärskar sitt maktpåliggande sångparti säkrare än förra spelåret, och för utförandet af såväl operans orkesterparti som den mellan andra aktens båda tablåer inlagda uvertyren nr 3 c-dur förtjänar hofkapellet under hr *Hennebergs* anförande en eloge. Öfriga medspelare och körer fylla äfven väl sina platser.

I måndags gafs Nicolais komiska opera »Muntra fruarna i Windsor», äfvenledes med förutvarande rollbesättning. Ett par bättre representanter för de båda fruarna Ström och Page än fruarna Östberg och Linden låter näppeligen tänka sig. Och en i alla afseenden dräpligare framställare af Falstaff än hr *Elmblad* torde

man få gå mycket vida omkring för att finna. Operan gick ock i sin helhet med en friskhet och abandon, som förtjäna allt erkännande.

— Teckning af abonnement å Kungl. teatern kan äga rum hvarje dag i kansliet. Första abonnementsföreläsningen gifves nästkommande onsdag.

»Dramatiska teatern». Fru *Anna Petterson-Norries* uppträdande som »Madame Sans Gène» blef näppeligen den odelade succès, man på många håll hade väntat. Så lätt går det icke för låt vara ock en primadonna med obestridd rangplats på operettens område att med ens ta steget öfver till den rena talscenen, behärska dess väsentligt afvikande teknik, synnerligast i en så pass fordrande roll som den nämnda. Att just den hederliga tvätterskan-marskalkinnan i hela sin karaktärsanläggning äger många drag, som ypperligt böra stämma med fru Norries konstnärsgemyt, må ej förnekas, och i vissa scener af hennes framställning glimtade detta ock igenom med äkthetens starka glans. Sådana moment — som t. ex. scenen med maken i 2:a akten, där denne berättar, att Napoleon påyrkat deras äktenskapliga skilsmässa — blefvo verkliga små pärlor. Men tyvärr hängde dessa pärlor icke samman; bristande smidighet, säkerhet och rutin lämnade däremellan allt för stora luckor, och de gamla operettmanéren lockade emellanåt till nästan parodisk öfverdrift. Mycket torde väl dock härvidlag kunna skrivas på »debutens» nervösa stämning, och vi tilltro den begåfvade konstnärinnan att efterhand afrunda och utfylla sin framställning. Hon äger då helt visst betingelser att en dag kunna presteras en utmärkt »madame Sans Gène».

»Vasateatern» bjöd i måndags kväll på en repris af *Duru's* och *Chivots* operabuffa »Lyckoflickan», musiken af *Edmond Audran*. Rollbesättningen var till en stor del densamma som vid styckets uppförande å Arenateatern i fjol somras. Fru *Emma Bergs* täcka »Rosenkind» slog äfven nu lifligt an, och hr *Strömbergs* upptåg som furst Lorenzo XVII hade sina sedvanliga tacksamma beundrare. Vidare förtjäna att nämnas hr *Adami* som prins *Fritinelli*, hr *Cavlander* som herden *Beppo*, hr och fru *Lund* som *Rocco* och *Fiametta*. Den muntra handlingen och den lekande musiken torde nog bereda »Lyckoflickan» ännu många lyckosamma recetter på Vasateatern.

»En uppläsningafton» var på lördagen af herr och fru *Engelbrecht* anordnad i Vetenskapsakademien hörsal och bevidades af en talrik publik, till största delen bestående af damer. Programmet inleddes med ett föredrag af hr E. om »Konsten att väl läsa vers och prosa». Föredraget, ledigt och populärt framuret, gaf åtskilliga beaktansvärda synpunkter om välläsningen och de medel, genom hvilka en verklig sådan kan nås. Bland annat lade hr E. våra mammor varmt på hjärtat att icke med så stor förkärlek efterjolla sina småttingars första ord, därför att de äro »tå töta», emedan deras uppfattning om ordens verkliga uttal därigenom med årtal försenas. Programmet för den därpå följande uppläsningen var valdt med omsorg, representerande några af våra förnämsta skaldar. Dock synes det som vid en aftonunderhållning som denna programmet väl mycket tynges genom att på en gång medtaga två så stora saker som »Dödens ängel» och »Afskedet» ur Frithiof saga. Uppläsningen var, som man af dessa konstnärer kunde vänta, synnerligen förtjänstfull.

Fru *Bergliot Ibsen* gaf i tisdags sin bebadade romans-afton i Musikaliska akademien. Som härarinnas af tvänne vidberömda namn möttes hon naturligtvis af stora förväntningar från en publik, som nästan till sista plats fyllde den stora salen. Förväntningarna blefvo nog ej heller alldeles besvikna. Visserligen äger fru I. ej någon vidare stor röst, och stämman är, konstnärligt sedt, nog ej heller ännu fullt utbildad; men hon har ett utsökt föredragssätt, fullt af poesi och känsla, och härmed tager hon, understödd af en särdeles tilltalande apparition, publiken samt och synnerligen. Programmet upptog franska och norska romanser, af hvilka de senare fingo det bästa utförandet och äfven anslog mest på publiken. Ett par nummer måste uttagas, och vid konsertens slut lät sångerskan af det lifliga bifallet förmå sig att sjunga ytterligare en norsk romans. Texten till alla dessa norska romanser var af sångerskans fader *Björnstjerne Björnson*.

För att utfylla programmet spelade den norska pianisten fröken *Gusta Belmont* några stycken af Chopin, Liszt, Schubert och Moszkowski. Föredraget utmärkte sig mera för en ganska högt

Juvelerare
K. ANDERSON
1 Jakobstorg 1

Ringar,
Broscher,
Armband,
Kedjearmband,
Kedjor,
Nålar,
Silfverarbeten,
Bordsilfver,
Modernast!
Solidast!
Billigast!

Begär prisuppgift innan uppköp göres på annat håll.

uppdrifven teknik och ett kraftigt anslag än för en korrekt och förstående uppfattning af det spelade. Som ackompagnatris åt fru Ibsen fyllde fröken *Alfhild Larsson* väl sin plats.

Hr *Sven Scholander* gifver instundande onsdag åter en af sina omtyckta musik- och Bellmansaftnar i Vetenskapsakademiens hörsal.

“Familjemeddelanden”.

Under rubriken »Familjemeddelanden» ha vi anslagit en bestämd plats på andra sidan i vår annonsbilaga för s. k. legala annonser och för dem fastställt ett pris, som rätt mycket understiger vårt annars beräknade annonspris, eller för födelse-, förlofnings- och vigselannons kr. 1: 50 samt för dödsannons inom ram kr. 5: — ett pris som måste betraktas som synnerligen moderat, då hänsyn tas till vår upplagas ovanliga storlek och den jämna och utbredda spridning till kännagifvandet därigenom erhåller.

Redaktionen af *Idun*.

Lilla Sara.

En bild ur lifvet
för *Idun* af *Halla*.

Hon hade alltid varit en smula benägen för ytterligheter, den söta och präktiga fru *Anny*. Som flicka dref hon pianosporten med passion, tills hon som fästmö gick helt upp i kärleken, för att som hustru lefva blott för hängifvenheten och husligheten. Nu stod hon emellertid inför ett nytt skede i lifvet — moderskapet, i hvilket hon kunde väntas uppgå med raseri, åtminstone påstod hennes kvicka och näbbiga syster *Lisa* detta, när hon såg de utstuderade ekiperingsordningar, som vido togos, och hörde de uppfostringsteorier, som uppgjordes för den väntade lilla.

»Jaså, han skall från första stund skyddas för alla skadliga intryck, juvelen? — Ja, nog blir det väl en märkvärdighet af den lyckliga individ, som får kalla dig för mamma och *Charles* för pappa,» sade *Lisa*, sänkande rösten, på det att *Amy* hårdt förälskade make, som inträdde i rummet, inte måtte höra hennes lilla utfall.

Fru *Amy* slog en knyck på nacken. Hon tyckte inte om skämt i fråga om de dyra plikter, som väntade henne; men *Lisa* var nu en gång van vid att säga, hvad hon behagade.

Kom så äntligen den dag, då den lilla väntade skådade ljuset. Fru *Amy* låg blek och utmattad efter den utstånna svåra personen och beskådade med hänryckt blick den lilla skatt, man höll framför henne. Så föll hon i sömn med ett lyckligt leende på läpparne, och hennes make satte sig, trött och enerverad efter den genomvakade natten, vid sitt skrifbord för att i glädtiga bref och telegram för släkt och vänner i östan och västan notificera sin förstföddas födelse. Det var inte utan, att första intrycket var en smula snopenhet öfver att barnet inte var en son; men fastän det nu var en dotter, genomströmmades den unge mannens själ af underliga och ofattbara känslor af fröjd och ansvar inför det nya kallet såsom fader.

Nu kommer hans svägerska *Lisa* stormande in i rummet. Han tecknar åt henne att förhålla sig stillsamt, och de dråga sig båda

längst bort i rummet, där de hviska, mysa och le, upprymda och glada, *han* i sin nya värdighet som pappa och *hon* som moster.

»Jag kan inte bärga mig, om jag inte genast får se ungen,» förklarar *Lisa* efter en stunds väntan.

»Det var svårt det,» förklarar svågern, »men in får du ändå inte gå, förrän *Amy* vaknar.»

Men snart höres ett barns sakta kvidande inifrån sängkammaren, och de smyga sig in. Det har redan väckt *Amy*, som satt sig upp i sängen. Med lyckliga blickar betraktar hon detta lilla klädbylte, deras förstfödda, hvilket mannen nu varsamt upplyfter för att visa för *Lisa*.

»Räknar du dig verkligen till den kaukasiska rasen, du lilla rödbeta?» utbrister moster, djupt sviken i sina estetiska förväntningar.

»Tag hit henne!» ber *Amy*. »Tycka de icke, att du är vacker nog, lilla barn? Det gör ingenting. Snäll skall du åtminstone bli. Mor och far skola värna dig och skydda dig från hvad som ondt är; deras ömhet och omsorger om ditt väl skola aldrig svika.» Och hon såg upp till mannen, som tyst instämde i alla hennes ömma föresatser och planer.

Lilla *Sara* blef inom kort den medelpunkt, kring hvilken alla husets intressen rörde sig. Hennes mamma vågade knappt för ett ögonblick anförtro vården om hennes lilla person åt någon annan. Barnet var blifvet hennes lufs hufvudplikt, för att icke säga den så godt som uteslutande och enda hon medhann att helt fylla.

Förr brukade hon utföra sina husliga sysslor, medan mannen var borta, och sedan han slutat sitt arbete, vara hans ständiga sällskap och kamrat. Men nu upptog lilla *Sara* nästan all hennes tid. Det var inte värdt att tänka på någon hjälp till kollationering nu längre eller några små lugna, trefliga språkstunder, alltid var det något, som skulle styras och ställas med barnet. Och mannen var en alltför öm och intresserad fader för att reflektera öfver, till hvilken biperson i huset han nedsjunkit.

Fru *Amy*s väninnor uppgåfvom inom kort sina försök att få henne att delta i de små förströelser, hon före den lillas ankomst då och då kunnat förmås att vara med om. Fru *Amy* åberopade så ofta nödvändigheten af att i första rummet tänka på *Sara*, att de naturligtvis icke ville söka förmå henne svika sina dyra plikter.

De sprungom allt emellanåt upp till henne för att prata en stund och se på underbarnet, men tröttnade snart vid lilla *Saras* märkvärdigheter och den barnkammaratmosfär, som hela det lilla hemmets karaktär och intressen antagit.

»Ja, nog tar du ditt moderskall på skarpen alltid,» menade *Lisa*. »Man kunde precis lika gärna dömas till galèrerna, som att på detta sätt göras till slaf för sitt barn.»

»Det är emellertid för väl, att jag, såväl som andra mödrar, med någorlunda glädte mod underkastar mig slafgörat att sköta mitt lilla barn,» sade *Amy* med värdighet.

»Nåja, men när man har råd att hålla sköterska och hjälp, så...» menade *Lisa*.

»Ja, så rik är jag i alla fall inte, att jag öfverlämnar vården om mitt barn i främmande händer.»

»Nej, det kunde du ju låta bli då. Men i alla fall kunde du ta' det med mera ro och lämna barnungen litet mera i fred. Låt

henne ibland få ligga kvar i sin vagn och skrika, så har hon åtminstone den tillfredsställelsen att ha något att skrika för.»

»Du förstår inte, hvad du talar om,» sade *Amy* indignerad.

»Jo, för all del, det gör jag visst. *Sara* far bestämdt lika väl — ja, mycket bättre — af att inte vara en sådan hufvudperson. Uff, hvad *Charles* måtte ha det tråkigt! På det här viset får han helt säkert förr eller senare värdshusvanor.»

Allt efter som lilla *Sara* växte till, fördrade hon alltmera utrymme för sin lilla person, och snart omfattade hennes barnkammarare i bokstafigaste mening hela våningen, och inför sin lilla pockande hustryran visste far och mor knappt längre, hvad vilja och själfständighet ville säga. Mamma fick knappt lämna barnet, och stod hon inte ständigt på tå färdig att apportera, så gaf lilla *Sara* sitt missnöje tillkänna helt ljudligt. Sin pappa hade hon äfven så tämligen på sina fem, dock var det, som om lilla *Sara* känt på sig, att faderskärleken icke så blindt var att bygga på som moderskärleken, ty hon tyranniserade aldrig fadern till den grad som modern.

Det var emellertid inte utan, att *Saras* pappa började tycka, att hon alltför uteslutande fick lägga beslag på modern. Nu kunde ju lilla *Sara* lefva på samma slags föda som annat hyggligt folk och var följaktligen inte längre så absolut beroende af modern. Men i alla fall hade denna aldrig någon tid för sin man. Ville han ha henne med på någon promenad, så var hon rädd att lämna barnet åt tjänarne. Ville han sitta och prata bort en stund i skymningen, så skulle hon bada barnet eller lägga det. Han ryckte lätt på axeln, tände lampan och ögnade, halft otåligt, igenom kvällstidningen. Så kastade han den, tog sitt parti och gick in i barnkammaren, där den stora tvagnings- och lägningsprocessen pågick, och strax mutades hans misslythet genom den lilla dotterns oemotståndliga joller och älskvärdhet. Så satt han kvar, medan *Amy* söfde den lilla, sedan smög *Amy* sin hand i hans och de sutto tysta och lyssnade till det sofvande barnets jämna andedrag.

Därpå gingo de ut och intogo sin lätta supé, och efter denna drog han *Amy* ned bredvid sig i soffan för att få språka en stund, men såsom alltid blef lilla *Sara* hufvudtemat för samtalen. *Amy*, som icke njutit en natts ostörd sömn, sedan lillan föddes, och därför blifvit mycket kvällssömnig, satt kvar en stund, blek, trött och gäspande, och gick därpå till sängs.

Den unge husfadern tog åter till sin tidning och stirrade en stund i den, utan att läsa, och ånyo uppsteg hos honom en tanke, som redan förut föresväfvat honom, tanken på att *Amy* väl äfven hade förbindelser till andra än *Sara*. Men då han försökte att slå fram, att *Amy* uppoffrade sig för mycket för barnet, gaf hon honom en blick, som om han sökt förleda henne till att svika ett ömt och heligt värf och, då han en gång antydde, att den unga damen alltför mycket fick inverka på husets vanor, betraktade hon honom med en stum blick, som så tydligt uttryckte häpenhet och sorg öfver att »detta vore ord från en fader», att han fann det rådligast att tiga och låta saker och ting hafva sin gång, helst han i själfva verket var mycket för vekhjärtad för att kunna utföra rollen af en »onaturlig» fader.

Ett par gånger hände det dock, att pap-

Vägghyra, Mal och Bakterier utrotas af Aktiebolaget Desinfection

i rum, fartyg och bostäder, allt på stället — utan bortförande af möbler.

Rikstel. 34. — Kontor: 4 Stallgatan 4. — Allm. Tel. 7494.

CAKES fullt jämförliga med de bästa speciellhandlade i hufvudstaden.

HÖRSÖKI! engelska, fås hos de Gulmedalj, Stockholm 1897, för utmärkta brödsorter samt för främstående industriell verksamhet.

C. W. SCHUMACHER Kongl. hofleverantör. 17 Norrlandsgratan 17, Stockholm.

SPISBRÖD, många sorter. Försändes öfver hela riket. Begär prisblankett.

pas tålmod blef så pass frestadt, att han med egen hand smiskade upp sin lilla dotter. »Hm, ja så, nu får den arma ungen umgälla, att hennes föräldrar i grund skämt bort henne,» sade lilla Saras moster, som hade den särskilda turen att för sina besök välja kritiska och olämpliga tillfällen.

»Du tycker ju, att hon är i så stort behof af aga,» sade Saras mamma med stark bitterhet.

»Hm, ja, det tycker jag visst, fast en sådan här exekution är bra ynkelig. Men det är i alla fall synd att förmena den lilla stackaren sin risbastu. Fast hennes mamma och pappa skulle kunnat bespara henne åtskilligt i den vägen, om de icke låtit henne växa sig öfver hufvudet.»

Bland vänner och bekanta skämtade man smått öfver det unga herrskapets fanatiska föräldraömheter, äfvensom åt lilla Saras märkvärdigheter och härskargry, ty Sara regerade sin bleka och ansträngda mamma med järnspira.

Men, när lilla Sara var tre år, började hennes mamma att blifva ännu blekare, och om blott lilla Sara innehåft den erforderliga reflektionsförmågan, skulle hon haft grundad anledning att finna sin mamma osedvanligt matt och ointresserad. Efter någon tid blef det tydligt, att Sara skulle få en syster eller bror. Mamma syntes egentligen inte glad, utan det såg nästan ut, som om hon led i förkänslan af det nya slafveri, som väntade henne.

När det gällde lilla Sara, brukade ödet alltid gifva med rund och slösande hand, så gick det äfven nu, ty en vacker vårdag fick hon både en bror och en syster.

Fru Amy blef så medtagen af denna händelse, att lilla Sara under många veckor såg sig aldeles försummad af sin annars så trogna vårdarinna. Och till och med då fru Amy åter kommit på fötter, kunde hon ej falla in i sin vanliga slaftjänst. Det var nu tre, som hade lika stora anspråk på henne, och hon var ju ej mer än människa. Hennes tvillingar växte och frodades emellertid lika bra under ammans vård, som Sara en gång gjort under hennes egen, och Sara fann sig onekligen ganska väl inne i barnkammaren, blott hennes mamma icke visade sig där, ty då lämnade hon den roligaste lek och var färdig att falla in i sitt gamla tyranni. Men mamma var så öfverväldigad af sina många nya plikter, och det var nästan, som om hon varit rädd att låta Sara intaga sitt forna välde öfver henne. Allt som oftast flyktade hon därför undan barn och pigor och höll sig långa stunder inne i lugnet i sin mans arbetsrum, så att mannen tyckte, att det nästan påminde om dagarne under det första året af deras äktenskap.

Amy var emellanåt ledsen öfver den slapphet och pliktförgätenhet, som fått makt med henne. Men mannen tröstade henne och uppmuntrade henne på allt sätt att fortfara med »att försumma sina barn», som hon kallade det.

Lilla Sara hade emellertid under den senaste tiden blifvit riktigt sedig, och hennes mamma glädde sig åt lillans vaknande förstånd och de goda resultaten af sin uppfostringsmetod; men det fauns äfven de, som hade andra åsikter om den saken, och bland dem Lisa.

»Min kära Sara,» sade hon en gång och tog den lilla systerdottern i sitt knä, »hade inte dessa välsignade tvillingar kommit till och hindrat din mamma att fullborda ditt moraliska fördärf, så vet jag inte, hur det skulle slutat.»

Saras pappa skrattade, men mamma fick ett stramt drag kring munnen och bibehöll sin värdighet. Sara nickade bekräftande och instämmande: »Ja, ja,» på mosterns upprepade: »Är det inte så, Sara? Är det inte så?»

Och därefter afseglade mostern skrattande och belåten. Och när historien kom ut, skrattade de goda stadsborna också och instämde i, att tvillingarne räddat lilla Sara från att blifva moraliskt fördärfvad.

»Ja, vet du, Amy,» sade också hennes man, då de blifvit ensamma, »det var verkligen för väl med våra små tvillingar. Tänk så lugnt och trefligt vi fått i huset, sedan de kommo till. Nu börjar jag känna mig som make igen och inte blott som fader. Och hade det endast blifvit en, så hade du bestämdt fallit in i samma blinda uppoffring och hängifvenhet, som du visade Sara.»

»Så stygg du är,» sade Amy.

Innehållsförteckning:

Bergliot Ibsen; af Ann Margret Holmgren, f. Tersmeden. (Med porträtt.) — Gud välsigne; af Tant Barbro. — »Laga fardag»; af Bell. — Fru Lovisa Peterkvist skriver. — Kvinnoöden och kvinnobilder; för Idun af Birger Schöldström: Eva Loffman. — Huslig ekonomi: D:r Astrid Cleves föreläsningar på Stockholms högskola. — Ur notisboken. — Teater och musik. — Lilla Sara; en bild ur lifvet för Idun af Hälla. — Tidsfördrif.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Logogryf.

Vill du höra här mitt lefnadslopp: Ur ett torftigt läger togs jag opp, Fick med syskon flytta, Skulle göra nytta, Fast jag är en oansenlig kropp.

Af naturen är jag rund och trind, Än med hvit och än med rosig kind. Dock med mig man drifver, Så att flat jag blifver. Ögon har jag med mig, är ej blind.

Såsom många andra stackars små Kastas jag i »Grottes kvarn» också Att där malas sönder. Herremän och bönder, Barn och tjänstfolk skinnat af mig få.

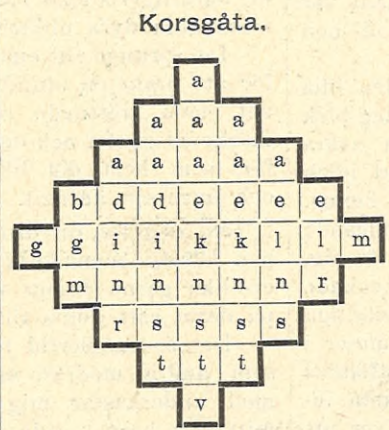
Fast man ropar både ack! och o! Öfver min förträfflighet, må tro, Kan af harm jag spricka, När de i mig sticka. Blott i jordens mull kan jag få ro.

Men jag kommer dock så sällan dit; Många trådar hålla med all flit Mig så fast vid världen Och den varma härden: Först och främst så är det er —? (sätt dit).

Se'n får ni på trådarne gissa på helt annan meter. Ett mått, hvori äfven jag mätts uti små kvantiteter.

En makt som af mig har sin vinst, se'n jag likväl först Har blifvit en flod som släcker nationens törst. En fiende hård, som kommer mitt inre att frysa. Ett rum dit ibland jag kastas — jag må väl rysa — Ty hon som härskar därinne, ni vet väl hvem — Behandlar mig bitande, krossande och med klän. En fru ock säg, som med stor attraktion mig drager, Fast om mig personligen ingen notis hon tager. Hon lider stundom, den frun, af ett ondt, gunås, Men själf får ni ställa sjukdomens diagnos. En stor konstnärinna, med hvilken man ej får pruta, Hon njuter af mig, sen andra af henne fått njuta. Som hon är jag kosmopolit, du kanske mig fann I staden med »tornet» — vid alpflod som brusande rann. Jag trives dock icke i öknarnes kväfvande hetta, Ett svalkande ställe däri, huru nämner ni detta? Där har kanske någon mig — hvad? Och hvad ljuder för rop Vid upptäckten af mig från hundra uttröttad hop. Jag skickas till höger och vänster — som prof kan ock hända. Man mig med ett »statsbud» — och hvilket — ibland kunnat sända. Och nämn ibland mina kamrater vid bordet nu två. Hvad aldrig vi kunna till bords — vi blott stå eller gå. Helt plötsligt när färdig jag står, kan jag bli öfverfallen Af svartalfer små. — Tillsammans säg hvad I dem kallen. Och om, hvilket lätt nog kan hända, jag råkar bli bränd,

Hvem skvallrar därom så beskäftigt att saken blir känd. I arla morgon — hvad kallas den — oftast jag gripes. Säg antalet klor på den gaffel med hvilken jag knipes. I särila afton vid ljudet af — hvilken musik — Jag åter är utsatt för rofgirig kritisk publik. Hvad mången, helst illa uppfostrad, åt mig rakt kan göra. Och hvad jag så mången — af andra då ock kan få höra. Då åter en ann' med — säg ordet — mig tar i försvar Och finner mig likna till färg — hvilken ädelsten klar? F. M. C.

Orden beteckna: 1) konsonant, 2) en samhällets stödjepelare, 3) stad i Asien, 4) skämtsamt benämning på den »lindrigt trötte», 5) ö i stilla hafvet, 6) bränsle, 7) finnes på östra halfklotet,

8) galanteriartikel, 9) konsonant. Moster Lisa.

Geografisk förvandlingsgåta.

Signe margin = stad i Europa. Alma igenott = flod i Italien. En ny bro = stad i Europa. Skön lök drivs = köping i Sverige. Karoa miab = stad i Amerika. Olof permis = stad i Ryssland. Roms matref = stad i Europa. Maria le = stad i Spanien. Bild nu = stad i Europa. Begynnelsebokstäfverna bilda namn på en europeisk stad. »Foljåsa».

Prokop. 1—5 = motsats till ordning, 2—5 = varelse med lif, 3—5 = kvarlåtenskap. E. O. N.

Lösningar.

Charadlogogryfen: Makaroni: krona, ar, karm, Noak, ark, in, ok, karmin, Karin, Nora, Aina, Irma, Mina, Maria, Monika, Oka, Kama, Amor, Aron, Kina, ko, orm, anka, mor, rik, arm, orkan, Ran, arm, orka. Anagrammet: Lagen, Engla, enlag, galen, angel, nagel, Lange. Fyrkantgåtan: Prins, radie, idyll, Nilla, Selaö. Sexkantgåtan: Öm—mö, må—äm, ås—så, so—os, ok—ko, kö—ök.